

betydning, så jeg er bange for, at Hansen er lidt for optimistisk på dette punkt.

Derimod er han meget pessimistisk med hensyn til mulighederne for at fremme beskæftigelsen ved lønedsættelser. Han indrømmer, at de kan have virkninger under specielle forudsætninger, men foretrækker i hvert tilfælde at fremme beskæftigelsen ved kredit-ekspansion. Hvis man altid skal bekæmpe arbejdsløsheden ad denne vej, må resultatet blive en stadig, omend svag inflation — men det bliver vel også det, vi får at se i fremtiden. Derimod vil jeg foreløbig stille mig skeptisk over for det synspunkt, at lønedsættelser i lande med stor udenrigshandel ikke er nødvendige for at fremme eksporten, fordi »modern nations are by international agreement committed to a policy of exchange rate adjustment through the International Monetary Fund, so that they are no longer compelled to resort to wage cuts and income deflation as a means of achieving a balance in their international accounts«.

I de sidste kapitler kommer Hansen nøje ind på de aktuelle problemer og diskuterer forskellige af de ideer, der er fremsat om, hvordan pengepolitikken skal føres i fremtiden. Han gennemgår kritisk forskellige planer for finans- og pengepolitikken i U. S. A. og fremsætter derefter sit eget syn på sagen. Således gennemgår han indgående det finansprogram, der er bragt frem af »Committee for Economic Development«, og hvori hovedtanken er, at statsbudgettet overbalanceres i gode tider og underbalanceres i dårlige. Hansen betragter det som et skridt i den rigtige retning, men har dog flere indvendinger. Hans hovedindvending er, at der i gennemsnit over en længere årrække skal være balance på budgettet, idet planen forudsætter, at »emergency situations are likely to be rare and exceptional«. Men »this view, against the background of history and theoretical analysis, appears to be unrealistic«. En stadig underbalancering kan derfor tænkes at være nødvendig.

Betegnende for Hansens realistiske indstilling er det ligeledes, at han ikke regner med, at vi i fremtiden kan slippe af med de internationale handelsrestriktioner.

Bogen afsluttes med to påklistede appendix. Et om David Hume, hvor Hansen blot giver enkelte uddrag af Hume uden synderlige kommentarer. Det andet indeholder nogle bemærkninger om den evige strid omkring begreberne opsparing og investering. Det er ret kortfattet og derfor også lidt vanskeligt at forstå. Hansen bygger sine betragtninger op over forholdet mellem de aktuelle opsparrings- og forbrugstilbøjeligheder i modsætning til de »normale« tilbøjeligheder. Efter min mening er Hansens analysemetode temmelig besværlig, og så vidt jeg kan se, kan det hele gøres klarere ved at anlægge en dynamisk analyse, men jeg skal iøvrigt ikke komme nærmere ind på Hansens stillingtagen til dette spørgsmål.

Dette er blot nogle få eksempler på de problemer, Alvin Hansen tager op til analyse. Bogen giver en behandling af alle de vigtigste emner inden for pengeteorien i vid betydning. Mange gange mangler der ganske vist en kontinuert overgang mellem kapitlerne, og bogen virker derfor mere som en samling — fortrinlige — essays end som en systematisk og afrundet fremstilling af pengeteorien.

Bogen er — som så mange andre amerikanske bøger i nationalekonomi — »edited« af Seymour Harris. (Gad vide, hvor mange bøger Harris egentlig kan nå at »edite« om året). Hans indsats består i et forord på en side, men det er til gengæld en så rosende omtale af bogen, at det er lidt svært selv for Hansen — trods bogens mange fortrinligheder — at leve op til det.

Bjarke Fog.

F. R. J. Jervis: Price Control. Hutchinson's, London 1949. 223 sider. Pris 12/6 d.

Denne bog bærer undertitlen »Government Interventions on the Free Market«. Den begynder med en elementær fremstilling af prisdannelsen under fri konkurrence og under monopol. Den giver derefter en kritisk gennemgang af især de engelske indgreb under 30'ernes krise og under krig og efterkrigstid. Endvidere er under den beskyttelse, det offentlige har givet sælgeren, omtalt de internationale vareordninger vedrørende hvede,

betydning, så jeg er bange for, at Hansen er lidt for optimistisk på dette punkt.

Derimod er han meget pessimistisk med hensyn til mulighederne for at fremme beskæftigelsen ved lønedsættelser. Han indrømmer, at de kan have virkninger under specielle forudsætninger, men foretrækker i hvert tilfælde at fremme beskæftigelsen ved kredit-ekspansion. Hvis man altid skal bekæmpe arbejdsløsheden ad denne vej, må resultatet blive en stadig, omend svag inflation — men det bliver vel også det, vi får at se i fremtiden. Derimod vil jeg foreløbig stille mig skeptisk over for det synspunkt, at lønedsættelser i lande med stor udenrigshandel ikke er nødvendige for at fremme eksporten, fordi »modern nations are by international agreement committed to a policy of exchange rate adjustment through the International Monetary Fund, so that they are no longer compelled to resort to wage cuts and income deflation as a means of achieving a balance in their international accounts«.

I de sidste kapitler kommer Hansen nøje ind på de aktuelle problemer og diskuterer forskellige af de ideer, der er fremsat om, hvordan pengepolitikken skal føres i fremtiden. Han gennemgår kritisk forskellige planer for finans- og pengepolitikken i U. S. A. og fremsætter derefter sit eget syn på sagen. Således gennemgår han indgående det finansprogram, der er bragt frem af »Committee for Economic Development«, og hvori hovedtanken er, at statsbudgettet overbalanceres i gode tider og underbalanceres i dårlige. Hansen betragter det som et skridt i den rigtige retning, men har dog flere indvendinger. Hans hovedindvending er, at der i gennemsnit over en længere årrække skal være balance på budgettet, idet planen forudsætter, at »emergency situations are likely to be rare and exceptional«. Men »this view, against the background of history and theoretical analysis, appears to be unrealistic«. En stadig underbalancering kan derfor tænkes at være nødvendig.

Betegnende for Hansens realistiske indstilling er det ligeledes, at han ikke regner med, at vi i fremtiden kan slippe af med de internationale handelsrestriktioner.

Bogen afsluttes med to påklistede appendix. Et om David Hume, hvor Hansen blot giver enkelte uddrag af Hume uden synderlige kommentarer. Det andet indeholder nogle bemærkninger om den evige strid omkring begreberne opsparing og investering. Det er ret kortfattet og derfor også lidt vanskeligt at forstå. Hansen bygger sine betragtninger op over forholdet mellem de aktuelle opsparrings- og forbrugstilbøjeligheder i modsætning til de »normale« tilbøjeligheder. Efter min mening er Hansens analysemetode temmelig besværlig, og så vidt jeg kan se, kan det hele gøres klarere ved at anlægge en dynamisk analyse, men jeg skal iøvrigt ikke komme nærmere ind på Hansens stillingtagen til dette spørgsmål.

Dette er blot nogle få eksempler på de problemer, Alvin Hansen tager op til analyse. Bogen giver en behandling af alle de vigtigste emner inden for pengeteorien i vid betydning. Mange gange mangler der ganske vist en kontinuert overgang mellem kapitlerne, og bogen virker derfor mere som en samling — fortrinlige — essays end som en systematisk og afrundet fremstilling af pengeteorien.

Bogen er — som så mange andre amerikanske bøger i nationalekonomi — »edited« af Seymour Harris. (Gad vide, hvor mange bøger Harris egentlig kan nå at »edit« om året). Hans indsats består i et forord på en side, men det er til gengæld en så rosende omtale af bogen, at det er lidt svært selv for Hansen — trods bogens mange fortrinligheder — at leve op til det.

Bjarke Fog.

F. R. J. Jervis: Price Control. Hutchinson's, London 1949. 223 sider. Pris 12/6 d.

Denne bog bærer undertitlen »Government Interventions on the Free Market«. Den begynder med en elementær fremstilling af prisdannelsen under fri konkurrence og under monopol. Den giver derefter en kritisk gennemgang af især de engelske indgreb under 30'ernes krise og under krig og efterkrigstid. Endvidere er under den beskyttelse, det offentlige har givet sælgeren, omtalt de internationale vareordninger vedrørende hvede,

kaffe, gummi og kobber. Særlig vægt lægges der på fremstilling og kritik af den aktuelle engelske priskontrol, såvel den direkte kontrol som statsindkøbene og udbyttekontrollen. Bortset fra et enkelt kapitel om public utilities holdes monopolpolitikken uden for fremstillingen.

Forfatteren påberåber sig gang på gang Adam Smith for den almindelige kritik af de priskontrollerende foranstaltninger og en række forskellige branchetidsskrifter for de mere konkrete urimeligheder, som er en følge af disse foranstaltninger. Det indrømmes, at den offentlige intervention i prisdannelsen var et nødvendigt led i den økonomiske mobilisering under krigen; men i efterkrigsårene forringer den effektiviteten. Kritikken efter denne linie forekommer anmelderen mere at være en trossag end at være sagligt underbygget. En række af de ulemper ved den offentlige intervention i prisdannelsen, som forfatteren påviser for efterkrigen, måtte også kunne findes for krigsårene; men trods ulemperne modvirkede den offentlige prispolitik vel inflationen under krigen og har også gjort det i efterkrigsårene. Forfatteren går slet ikke ind på den kilde til inflation, som ligger i Englands betalingsforhold over for udlandet, som de har stillet sig i de senere år, og undgår derved overhovedet at behandle en afgørende grund til, at meget af interventionen opretholdes. Derfor kan forfatterens kritik ikke være afgørende. Både den og hele fremstillingen af prisdannelsen og prispolitikken mangler sammenhæng. Det svælg, der er mellem de almindelige udbuds- og efterspørgselskurver og den faktiske prisdannelse i England i dag, er ikke udfyldt, lige så lidt som der er gjort forsøg på at tilpasse den Smith'ske liberalisme på et samfund, hvis pengeforhold er i uorden.

Niels Banke.

Hal Koch og Alf Ross: Nordisk Demokrati. Westermann, København, Halvorsen & Larsen, Oslo, Natur och Kultur, Stockholm 1949. 480 sider. Pris: 37,50 kr.

To vidt forskellige personligheder, det »levende ords« folkelige forkynner Hal Koch og den stringente videnskabs talerør Alf Ross, har slået sig sammen til at udgive et digert

kollektivværk om det nordiske demokrati. Man har lov til en formodning om, at den temperamenternes og synspunkternes forskellighed, udgiverne repræsenterer, har gavnet bogen m. h. t. både udvælgelsen af medarbejdere og hver enkelt medarbejders spillerum.

Bogen henvender sig i hele sin form til et bredt, politisk vågent publikum, og det skader ikke denne hensigt, at enkelte afsnit stiller nok så strenge krav til læserens udholdenhed. Man er taknemmelig for hverken at finde et panegyrikus for vore politiske leveformer og institutioner eller en patentopskrift for »det sande demokratis« gennemførelse, men saglige fremstillinger af det nordiske demokratis foreteelser, krydret med adskillig kritik. Det er netop det, der gør bogen særlig værdifuld i politisk-pædagogisk henseende — og værd at læse også for fagmanden.

Af værkets to dele er den første, historiske vistnok den i alle henseender mest vellykkede. Efter I. Anderssons fortrinlige forspil om Ældre Demokratisk Tradition i Norden får de tre nordiske hovedlande ordet til tre emner, nemlig Demokratiets Teknik, De Politiske Partier og Folkerørelserne, hvert land ved hvert emne repræsenteret gennem een forfatter. Som særlig belærende kan blandt disse ni bidrag fremhæves J. Westerståhls fremstilling af det svenske partivæsen og G. Heckschers af Organisationerne i svensk folkestyre. Blandt kapitlerne om Demokratiets Teknik er Sven Clausens om Danmarks Vej til Folkestyret unægtelig det mest velskrevne —, men det svageste i indholdsmæssig henseende. Det skyldes nok mest en vis skødesløshed i begrebsdannelsen der identificerer demokratiet som sådant med dets individualistisk-liberale type, men ignorerer den rousseausk-kollektivistiske.

Den anden, systematiske del, indledes med Alf Ross' bidrag Hvad er Demokrati?, hvis grundtanker er kendte fra forfatterens store bog om demokrati af 1946. Yderligere 18 kapitler skal herefter belyse demokratiets problematik fra forskellige sider. Her forekommer udvalget af medarbejdere og emner mig noget tilfældigt, og bidragenes lødighed tildels mangelfuld. Ingemar Hedenius, det bedste filosofiske hovede, vi for tiden har i Skandi-